

miljøer forsvinder, hvis der ikke gøres en indsats. Man har beregnet, at det årlige tab af kulturminde er ca. 1 pct., i nogle områder endda større.

Oftest er kulturminde og kulturmiljøer knyttet til områder med ældre industri- og forretningsformer, som er særlig udsatte for moderniseringens pres. En ny tid vil udnytte bygninger og arealer på en anden måde, hvorfor disse kulturelle minde risikerer at forgå, hvis vi ikke tager vare på dem.

I Norge er seks kulturmiljøer indtil videre fredet, og undersøgelser til yderligere syv fredede miljøer er igangsat. Som eksempel på fredede miljøer kan nævnes gården Havrå i Hordaland, området omkring Ustein Kloster i Rogaland og Kongsberg Sølvverk i Buskerud.

Samlet lovgivning for bevaring og fredning af bygninger samt natur- og kulturarv

I forbindelse med udarbejdelse af en samlet lovgivning for bevaring og fredning af natur- og kulturarv er det nærliggende at få lukket en række huller i den eksisterende lovgivning. Det drejer sig bl.a. om en klarere tilkendegivelse af kommunernes ansvar, pligter og muligheder med hensyn til fredning og bevaring af kulturarv. Ved strukturreformens ikrafttræden nedlægges de amtskommunale kulturmiljøråd, og området overgår til kommunerne, hvorfor det er nødvendigt klart at få defineret og afgrænset kommunernes opgave og ansvar.

I forbindelse med en indskærpelse af kommunernes ansvar for bevaring af natur- og kulturarv er det også nødvendigt at sikre, at kulturmiljørådene kan fortsætte i kommunalt regi, eftersom det er afgørende at have en lokal ekspertise at trække på såvel i udarbejdelsen af en helhedsorienteret kulturarvspolitik som i behandlingen af konkrete sager.

Desuden kan det være relevant at overveje, om det statslige henholdsvis kommunale tilsyn inden for området er godt nok. Rundtom i landet oplever man, at lovgivningen for eksempelvis bygningsfredning udhules af, at overtrædelser ikke har nogen konsekvens. Samtidig kan det også overvejes, om SAVE-registreringssystemet bør ændres. Det er blevet påpeget, at det er problematisk, at der gives en samlet vurdering af den arkitektoniske og den kulturhistoriske værdi, eftersom der ofte ikke er sammenfald. Ikke alt, der er bevaringsværdigt i kulturhistorisk henseende, er af arkitektonisk værdi. I Københavns Kommune har man derfor udviklet et nyt registreringssystem, som i højere grad lader den kulturhistoriske vurdering komme til sin ret. Endelig kan det også overvejes, om man i Danmark bør indføre differentieret fredning, som tilfældet

er i nogle andre lande. Hvis det f. eks. bliver muligt alene at frede facaden af en bygning, uden at det implicerer, at hele bygningen fredes, lettes processen omkring forskellige vedligeholdelsesarbejder og restaureringer (eksempelvis forbedring af toiletfaciliteter og lign.).

Kulturarven forfalder

Flere frednings- og bevaringsforeninger og amtslige kulturmiljøråd påpeger, at kulturarven forfalder rundtomkring i landet, fordi kommunerne ikke altid er sig deres ansvar bevidste. Derfor er det afgørende, at vi gør os klart, hvad vi egentlig vil med den danske natur- og kulturarv. Der mangler en overordnet vision for bevaring og fredning i Danmark, og der er ligeledes behov for, at kommunerne forpligtes til at udarbejde en helhedsorienteret kulturarvspolitik. Den eksisterende lovgivning rummer bestemmelser, der sikrer, at kulturarvsinteresser høres i forbindelse med nybyggerier, nedrivninger, udgravninger, anlæggelse af nye veje og lign., og fra statens side har man udviklet forskellige værktøjer som eksempelvis SAVE-registrering og kulturarvsatlas, der er vigtige redskaber i indsatsen for at værne om dansk natur- og kulturarv. Men det er ikke nok. Flere amtslige kulturmiljøråd påpeger nødvendigheden af at få præciseret kommunernes ansvar og pligter inden for området. Som eksempel kan nævnes, at der i Sønderjylland er otte-ni kommuner, der har foretaget SAVE-registrering, men kun i to-tre af kommunerne er de bevaringsværdige bygninger efterfølgende ført ind i kommunalplanen. I det enestående kulturlandskab på Løjt Land med de mange kaptajnsgårde fra 1700-tallet viser en skønsvis beregning, at omkring 15 pct. af de i SAVE-klasse 2-3 (de højeste værdier på ikkefredede bygninger) registrerede bygninger er forsvundet siden 2000 (ifølge Kulturmiljørådet i Sønderjyllands Amt).

Gradueret bevarings- og fredningskala

Flere kulturmiljøråd og foreninger påpeger også behovet for at indføre en gradueret frednings- og bevaringskala, således at der er tale om flere niveauer inden for bevaring og fredning. Det er også en måde at komme den affredningspraksis til livs på, som efterhånden har udviklet sig i Danmark. I de senere år har der fundet flere affredninger end nyfredninger sted i Danmark (ifølge rapporten »Benchmarking Study of European Conservation Policies« fra Bygningskultur Danmark), og Danmark er sammen med Holland undersøgelsens eneste lande, der har tradition for i større omfang at foretage affredninger.